

1R BATX · EEAE1 · UNITAT 1

Principis d'economia: escassetat, decisions i felicitat

Escassetat, cost d'oportunitat, biaixos, teoria de jocs i què diu l'economia de la felicitat

1

PER COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

- Explicar què estudia l'economia i per què no es redueix als diners.
- Calcular el cost d'oportunitat d'una decisió i representar-lo amb una frontera de possibilitats.
- Reconèixer biaixos que ens fan decidir de manera previsiblement poc racional i analitzar una situació de cooperació amb la teoria de jocs.
- Valorar què diu l'economia de la felicitat sobre els diners i el benestar.
- Distingir la microeconomia de la macroeconomia, les afirmacions positives de les normatives i què pot i què no pot explicar un model.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

És el primer dimarts de setembre a l'Institut Joan Robinson. La Ruth, la professora d'economia de primer de batxillerat, no comença pel llibre: comença per una pregunta. Aquest curs, cada dimarts n'hi haurà una, i al juny cada equip n'haurà de respondre una de pròpia a la Fira de reptes. L'Alex, l'Andrea, en Mario i en Carlos Alberto encara no saben què els costarà més: respondre o decidir quina pregunta val la pena.

❓ **Si algú et demana de què va l'economia, què li diries en una sola frase?**

❓ **Què fas quan hi ha dues coses que vols fer a la mateixa hora? Com tries?**

❓ **Creus que les persones decidim sempre de manera racional? Posa un exemple en què no ho has fet.**

MAPA DE LA UNITAT

Què veurem

1.1 Què és l'economia i per què no és només diners

1.2 Escassetat, elecció i cost d'oportunitat

1.3 Economia conductual: decidim com pensem que decidim

1.4 Economia i felicitat: la paradoxa d'Easterlin

1.5 Rames de l'economia i com s'investiga

Economia: no és només diners

Necessitats

Sensació que ens falta alguna cosa; no s'acaben.

Béns i serveis

Objectes (el pa) i activitats (una classe).

Factors

Treball, capital, recursos naturals i capacitat emprenedora.

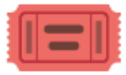
Tres preguntes

Què, com i per a qui produir.

CLAVE

L'economia estudia com decidim usar **recursos limitats** per cobrir **necessitats il·limitades**.

Preu i cost d'oportunitat

El preu

- Anar al cinema costa 9 €
- És el que pagues
- Es veu a l'etiqueta

VS

El cost d'oportunitat

- Les tres hores que no dediques a una altra cosa
- Valor de la millor alternativa descartada
- No sempre es veu

CLAVE

Triar és **renunciar**: cal comptar el que deixes anar, no només el que pagues.

Les dotze hores de l'equip

Cada enquesta costa 4 hores, o sigui, 2 cartells (6 punts). Els punts són un supòsit didàctic.

ENQUESTES	CARTELLS	TOTAL DE PUNTS
0	6	18
1	4	21
2	2	20
3	0	17

CLAVE

Millor opció: **1 enquesta i 4 cartells (21 punts)**. Cost d'oportunitat: **2 enquestes i 2 cartells, 20 punts**.

🙋 PREGUNTA PER A LA CLASSE

Si l'equip fa 1 enquesta i 4 cartells (21 punts), quin és el cost d'oportunitat de la decisió?

A 21 punts

B 20 punts

C 9 punts

✔️ És la millor alternativa descartada: 2 enquestes i 2 cartells, 20 punts.

Dues parades, un preu

Beneficis diaris en euros: supòsit didàctic.

SI LA PARADA B POSA...	A GUANYA AMB PREU ALT	A GUANYA AMB PREU BAIX	MILLOR RESPOSTA D'A
Preu alt	60 €	80 €	Baix
Preu baix	20 €	40 €	Baix

CLAVE

Equilibri: **preu baix / preu baix, 40 € cada una**, tot i que amb preu alt en guanyarien 60.

Quatre biaixos que coneixem

Ancoratge

La primera xifra condiciona les altres.

Efecte dotació

Valorem més el que ja és nostre.

Aversió a les pèrdues

Una pèrdua pesa més que un guany igual.

Efecte manada

Fem el que fa la majoria.

CLAVE

No som irracionals a l'atzar, sinó de manera **previsible**.

PIB per habitant a Catalunya

PIB per habitant en euros corrents.

Font: Idescat, Producte interior brut territorial, revisió estadística 2024 (consulta: 11/2026).

CLAVE

Són **8.574 € més (+27,7 %)** en euros corrents: no vol dir que la gent sigui un 27,7 % més feliç.

Positiva o normativa

Positiva

- Descriu què passa
- Es pot comprovar amb dades
- «La taxa d'atur ha baixat dos punts»

VS

Normativa

- Expressa què hauria de passar
- Depèn de valors
- «Cal pujar els sous»

CLAVE

Els economistes discrepen sovint perquè no divergeixen en els fets, sinó en els **valors**.

REPÀS

Idees clau

- **Economia.** Necessitats, béns i serveis, factors de producció, què, com i per a qui.
- **Escassetat.** Cost d'oportunitat, decisions al marge i incentius, frontera de possibilitats.
- **Conducta.** Biaixos: ancoratge, dotació, pèrdues, manada, teoria de jocs i dilema del presoner.
- **Felicitat.** Utilitarisme i paradoxa d'Easterlin, eficiència i equitat.
- **Rames.** Micro i macro, positiu i normatiu; models i *ceteris paribus*.

PER ACABAR

Per pensar

1 La Ruth pregunta «quant val un dimarts?». Quin és el cost d'oportunitat de la teva activitat que més hores et pren?

2 Pensa en una decisió d'aquesta setmana: quin biaix hi pot haver influït i com ho podries comprovar?

3 Si el PIB per habitant puja un 27,7 %, què més necessites saber abans de dir que la gent viu millor?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has après.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratis a **josesande.com**